

Силабус

навчальної дисципліни

«Методика викладання української мови у закладах вищої освіти»

2023–2024 навчальний рік

Освітня програма	Філологія
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.01 українська мова та література
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Викладач	Володимир Нищета
Кафедра	української мови та славістики
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-ukr-mova/composition-kaf-ukr-mova/nischeta/
Контактний телефон	0958659960
E-mail викладача:	nvolodymyr@ukr.net
Графік консультацій	вівторок, 13.00-14.00, ауд. 205, корпус БДПУ 56

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90	очна (денна)	12	12	66	екзамен
3 / 90	заочна (дистанційна)	4	4	82	екзамен

Семестр: осінній

Мова навчання: українська

Ключові слова: українська мова, методика викладання української мови, лінгводидактика, мовна освіта, освітній підхід, метод навчання, технологія навчання, форма організації навчання української мови, розвиток мовлення, компетентність (ключова, предметна), компетентний мовець, навчальна програма, наскрізні змістові лінії, прийом навчання, критерії оцінювання, НУШ (нова українська школа), знання, уміння, навички.

Мета курсу: 1) забезпечити теоретичну й методичну підготовку студентів в галузі викладання української мови, що сприяє формуванню методичного мислення й засвоєння метамови методики як науки і є визначальною умовою для майбутньої плідної педагогічної діяльності; 2) підготувати студентів до успішного проходження активної педагогічної практики в закладах середньої освіти – школах, гімназіях, ліцеях, коледжах – як чергового важливого етапу в їхній педагогічній освіті, який сприяє закріпленню теоретичних знань і формуванню професійних умінь і навичок, методичної та професійної компетентностей..

Завдання:

- 1) сформулювати розуміння методики української мови як прикладної науки, розкривши зміст її основних понять і категорій;
- 2) усвідомити в узагальненому вигляді основні досягнення й ідеї в галузі методики навчання української мови та шляхи її розвитку вітчизняними й зарубіжними вченими-методистами та вчителями-практиками;
- 3) схарактеризувати основні тенденції, напрями й проблеми сучасної методики навчання української мови;
- 4) ознайомити студентів із цілями, завданнями й змістом курсу української мови в сучасній школі, сформулювати уявлення про чинні програми та навчально-методичні комплекси; про основні форми навчальної діяльності, ефективні методи й прийоми, а також засоби навчання, що застосовуються на уроках української мови, на елективних і факультативних заняттях і в позакласній роботі з предмету;
- 5) виробити в студентів уміння планування роботи з української мови, побудови уроків, здійснення контролю за діяльністю учнів і перевірки й оцінки їх знань, умінь і навичок;
- 6) сприяти формуванню вмій і навичок самостійного засвоєння навчально-методичної літератури, досвіду вчителів і застосування на практиці досягнень сучасної методики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати:**

- тактики та стратегії професійної діяльності в освітній галузі;
- тактики та стратегії професійного й наукового спілкування;
- державну й англійську мови на рівні, достатньому для ефективного розв'язання завдань професійної діяльності;
- сучасні методики й технології в освітній діяльності;
- сутнісні характерологічні ознаки взаємодії у професійному колективі;
- теоретичні засади та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації;
- алгоритми наукового аналізу мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу;
- вимоги дотримання академічної доброчесності;
- основні правила аргументування власної позиції стосовно наукових і професійних питань;
- алгоритми аналізу та редагування текстів різних стилів та жанрів;
- дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу;
- способи й методи інтегрування знань і вмінь задля розв'язання суперечливих питань в обраній професійній галузі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти**:

- оцінювати свою професійну діяльність;
- розв'язувати ситуації професійного й наукового спілкування;
- презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами;
- застосовувати сучасні методики й технології в освітній діяльності;
- аналізувати актуальні проблеми в освітній діяльності;
- оптимально й ефективно взаємодіяти в професійному колективі;
- оперувати мовними, літературними фактами;
- інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів;
- науково доцільно здійснювати аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу;
- аргументувати власну позицію стосовно наукових і професійних питань;
- аналізувати та редагувати тексти різних стилів та жанрів;
- реалізовувати підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу;
- практично застосовувати способи й методи інтегрування знань і вмінь задля розв'язання суперечливих питань в обраній професійній галузі.

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики і літературознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до адаптації в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних роз-

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного вдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкрет-

робок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

СК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

СК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

них філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати та редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації чи суперечливих вимог.

Зміст курсу

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади методики викладання української мови у вищій школі

Тема 1. Методика викладання української мови у вищій школі як наука і навчальна дисципліна. Українська мова як мова навчання та дисципліна у закладах вищої освіти

Тема (ПЗ 1). Основні форми вивчення циклу дисциплін української мови («Практикум з української мови», «Ділова українська мова»)

Змістовий модуль 2. Організаційний аспект дисципліни «Методика викладання української мови у вищій школі»

Тема 2. Сутність модульного навчання. Формування змісту модулів. Створення умов для організації модульного вивчення циклу дисциплін української мови

Тема (ПЗ 2). Основні форми вивчення циклу дисциплін української мови («Сучасна українська мова», «Методика навчання української мови»)

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 3. Процесуально-діяльнісний аспект методики викладання української мови у вищій школі

Тема 3–4. Організація самостійної, індивідуальної, науково-дослідницької роботи студентів-філологів

Змістовий модуль 4. Провідні форми організації освіти магістрів-філологів

Тема (ПЗ 3–4). Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 5. Організаційно-методичний контекст професійної підготовки магістрів-філологів

Тема 5. Основи та технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів-філологів. Педагогічний вплив на розвиток творчої особистості. Методи функційної спрямованості. Методи модульного навчання. Дидактичні засоби викладання філологічних дисциплін. Методи контролю, облік та оцінювання студентської успішності з лінгвістичних дисциплін

Тема (ПЗ 5). Організація практичної підготовки спеціалістів-філологів

Змістовий модуль 6. Формально-процесуальний аспект професійної підготовки магістрів-філологів

Тема 6. Методика підготовки й проведення лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, колоквиумів, консультацій. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організації навчання у вищій школі

Тема (ПЗ 6). Процес формування методичної компетентності магістрів-філологів у вищій школі

Методи навчання: словесні (лекція, бесіда, навчальна дискусія), наочні (спостереження, ілюстрування, відеометоди), практичні (вправи різних типів, комплексні контрольні завдання), домашні завдання, самостійна робота.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Метою мовної освіти є формування компетентного мовця. Тому завдання опанування дисципліни є формування методичної та професійної компетентностей майбутніх викладачів. Він повинен уміти реалізовувати такі основні функції: комунікативно-навчальну функцію, яка складається з інформаційного, мотиваційно-стимулювального й контрольного-коригувального компонентів; розвивальну функцію, тобто прогнозувати шляхи формування й розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, її пізнавальних і розумових здібностей у процесі оволодіння українською мовою; освітню функцію, тобто допомагати учням в оволодінні вміннями вчитися, збагачувати свій світогляд, пізнавати себе та іншу систему понять, через яку можуть усвідомлюватися інші явища; виховну функцію, тобто вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання засобами української мови; гностичну функцію, тобто аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність учнів, добирати підручники й посібники, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного і мовленнєвого матеріалу, а також оволодіння мовленнєвою діяльністю, вивчати й узагальнювати досвід інших учителів у галузі навчання української мови; конструктивно-планувальну функцію, тобто планувати і творчо конструювати освітній процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі; здійснювати у комплексі різні види індивідуалізації навчання:

мотивувальний, регулювальний, розвивальний, формувальний; організаторську функцію: реалізовувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів) з урахуванням особливостей ступеня навчання; творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання й виховання з урахуванням провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

- робоча програма курсу;
- тексти лекцій;
- плани практичних занять;
- мультимедійні презентації лекцій.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЕКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЕКТС в Бердянському державному педагогічному університеті.

Підсумковий рейтинг з навчальної дисципліни – це сума рейтингової оцінки за результатами поточної успішності здобувачів вищої освіти (сума балів за поточну роботу на практичних заняттях та балів за самостійну роботу) і рейтингової оцінки за результатами семестрового екзамену.

Здобувач допускається до модульного контролю за умови виконання всіх практичних завдань і завдань самостійної роботи.

За **весь курс** здобувач отримує **максимум 100 балів (підсумкова оцінка)**. До їх складу входять:

50 балів – поточний контроль успішності (включно з рубіжним контролем і контролем самостійної роботи);

50 балів – підсумковий контроль (екзамен).

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю в балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		100
Практичні заняття	30	
Самостійна робота	20	
Підсумковий контроль		
Екзамен	50	

Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час практичних занять

Види робіт	Кількість набраних балів						
	F	FX	E	D	C	B	A
Практичне заняття 1	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5
Практичне заняття 2	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5
Практичне заняття 3	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5
Практичне заняття 4	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5
Практичне заняття 5	2	2,5	3	3,5	4,5	4,5	5
Практичне заняття 6	2	2,5	3	3,5	4,5	4,5	5
Максимальна кількість набраних балів	12	15	18	21	25	27	30

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичних заняттях – 30 балів (за умови виконання всіх видів роботи, передбачених планом практичного заняття).

Таблиця 4. Розподіл набраних здобувачем балів під час контролю самостійної роботи

Самостійна робота	Кількість набраних балів						
	F	FX	E	D	C	B	A
Тема 1	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5
Тема 2	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5
Тема 3	0,5	1	1	1,5	2	2,5	3,5
Тема 4	0,5	1	1	1,5	2	2,5	3,5
Тема 5	0,5	0,5	1	1,5	2	2,5	3
Тема 6	0,5	0,5	1	1,5	2	2,5	3
Максимальна кількість набраних балів	3	5	7	10	13	16	20

Контроль самостійної роботою здійснюється в різних формах (опитування на практичному занятті, перевірка конспектів, тестування, співбесіда).

Передбачено проведення **екзамену** в усній формі. Кожна екзаменаційна картка містить три питання: два теоретичні і одне практичне, що сукупно охоплюють усі важливі аспекти навчального курсу.

Критерії оцінювання навченості здобувачів під час підсумкового контролю:

- 1) теоретичні питання:
 - повнота й ґрунтовність викладу;
 - аргументованість тверджень;
 - суб'єктне усвідомлення змісту;
 - творче осмислення набутих теоретичних знань;
 - термінологічна коректність;
- 2) практичне питання:
 - методична грамотність;
 - обґрунтованість рішень;
 - логічна правильність оформлення думки.

Кількість балів	Теоретичні питання	Практичне завдання
«відмінно / А» 90–100	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність.	Продемонстровано методичну грамотність. Рішення обґрунтовані.
«добре / В» 78–89	Повне засвоєння та суб'єктне усвідомлення матеріалу. Не всі твердження чітко аргументовані. Продемонстровано термінологічну грамотність.	Наявність незначних методичних помилок. Рішення обґрунтовані.
«добре / С» 65–77	Повне засвоєння та часткове суб'єктне усвідомлення матеріалу. Не всі твердження чітко аргументовані. Наявні помилки щодо термінологічної грамотності.	Наявність методичних помилок. Рішення обґрунтовані.
«задовільно / D» 58–64	Часткове засвоєння матеріалу, недостатнє суб'єктне усвідомлення його. Нечітка аргументація тверджень. Часткова термінологічна некоректність.	Наявність значної кількості методичних помилок. Рішення не обґрунтовані.
«задовільно / E» 50–57	Часткове засвоєння матеріалу, суб'єктне його не усвідомлення. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Завдання виконано частково. Наявність значної кількості методичних помилок.
«незадовільно / FX» 35–49	Теоретичний матеріал засвоєно фрагментарно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Методична неграмотність.
«незадовільно / F» 1–34	Теоретичний матеріал не засвоєно. Аргументація відсутня. Термінологічна неграмотність.	Завдання не виконано.

Таблиця 6. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78–89	добре		B (добре)
65–77			C (добре)
58–64	задовільно		D (задовільно)
50–57			E (задовільно)
35–49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Закон України «Про освіту». Урядовий кур'єр. 04.10.2017. № 186.
2. Державний стандарт базової середньої освіти / Постанова КМУ від 30 верес. 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoi-serednoi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 11.10.2020).
3. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 11.12.2017).
4. Український правопис / Укр. нац. комісія з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовт. 2018 р.); КМУ (№ 437 від 22 трав. 2019 р.). 282 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl_pravo.pdf (дата звернення: 02.09.2019).

Додаткові

5. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник. Київ: Либідь, 2013. 560 с.
6. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи. Київ: Кондор, 2009. 272 с.
7. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. Київ: Форум, 2011. 271 с.
8. Володько В. М. Педагогічна система навчання: теорія, практика, перспективи: посіб. для викладача. Київ: Педагогічна преса, 2009. 148 с.
9. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посіб. для вчителів. Луганськ: Навчальна книга. Янтар, 2004. 84 с.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.
11. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: навч.-метод. посіб. Ніжин: ТОВ «Видавництво Аспект-Поліграф», 2012. 342 с.
12. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
13. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
14. Кодекс цінностей сучасного українського виховання. Вишневський О. І., Кобрій О. М., Чепіль М. М. Теоретичні основи педагогіки: курс лекцій; за ред. О. Вишневського. Дрогобич: Відродження, 2001. С. 98–99.
15. Методика навчання риторики в школі: навч. посіб. / авт.-укл. В. А. Ницета. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 200 с.
16. Мистецтво бути викладачем: практич. посіб. / А. Брінклі, Б. Десантс, М. Флемм, та ін.; за ред. О. І. Сидоренка. Київ: Навч.-метод. центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2007. 144 с.
17. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / за ред. О. Г. Мороза. Київ: НПУ, 2012. 338 с.
18. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 387 с.
19. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Піктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2004. 256 с.
20. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПД Богданова А. М., 2008. 376 с.
21. Пентиліюк М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: зб. статей. Київ: Ленвіт, 2011. 256 с.
22. Пентиліюк М. І., Окунович Т. Г. Методика навчання української мови у схемах і таблицях: навч. посіб. К.: Ленвіт, 2006. 134 с.

23. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання. *Відкритий урок*. 2003. № 3–4. С. 19–27.
24. Практика застосування інтерактивних технологій. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб.* / авт.-уклад. Пометун О., Пироженко Л. К.: А.П.Н., 2002. С. 27–65.
25. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ: КПУ, 2010. 210 с.
26. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / кол. автор. за ред. М. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2010. 149 с.
27. Соловей М. І., Спицин Є. С., Кудіна В. В. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя в кредитно-модульній системі організації навчання. Київ: Ленвіт, 2009. 369 с.
28. Якименко Н., Рибалко К. Урок мови з використанням комп'ютерних програм. *Дивослово*. 2001. № 11. С. 49–51.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека БДПУ (www.bdpu.org/library)
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua>)
3. Лінгвістичний портал з української мови (<http://www.mova.info>)
4. «Словники України» онлайн (<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>)
5. Словотвір (<https://slovotvir.org.ua/>)
6. Словопедія (<http://slovopedia.org.ua/>)
7. Лінгвістичний портал (<http://www.mova.info>)
8. Український мовно-інформаційний фонд НАН України (<http://lcorp.ulif.org.ua/LSlist/>)
9. Офіційний сайт Української мови (<https://ukrainskamova.com/>)
10. Академічний тлумачний словник (<http://sum.in.ua/s/>)